



THIJS SIMONS, PLANTUM

Plantum luidde onlangs de noodklok voor fundamenteel onderzoek. De boodschap: er gaat te weinig overheids-geld naar nieuwsgierheids-gedreven onderzoek en dat kan de leidende positie van Nederland op het gebied van planten kennis op termijn aantasten. Senior beleidsme-dewerker Thijs Simons van Plantum legt uit hoe dat zit.

Tekst: René Bouwmeester
Fotografie: René Faas

Nederland behoort tot de wereldtop als het gaat over kennis van de plant. Zowel aan de private (de plantenveredelingsbedrijven) als aan de publieke kant (de plantenwetenschappers) acteert Nederland op het hoogste niveau. De producten en expertise die uit deze sector voortkomen worden over de hele wereld gebruikt. Deze toppositie is echter niet vanzelfsprekend. Plantum, de branchevereniging van veredelaars en vermeerderaars, heeft zorgen over de ontwikkeling van de Nederlandse planten kennis. De brancheorganisatie stelt vast, dat steeds minder wordt gedaan aan onderzoek naar fundamentele planten kennis, die op korte termijn niet in waardevolle producten is om te zetten, maar op lange termijn wel noodzakelijk is voor nieuwe ontwikkelingen. De kille cijfers onderbouwen de zorg van Plantum. Het bedrag dat de overheid de afgelopen jaren heeft uitgegeven is in vijf jaar gedaald van ongeveer 27,5 miljoen euro naar minder dan 20 miljoen euro. Om het fundamenteel onderzoek sterk te houden, is volgens Plantum een extra investering van 250 miljoen euro over de komende tien jaar nodig. Plantum heeft op 13 oktober, samen met Topconsortium voor Kennis en Innovatie Uitgangsmaterialen (TKI-U), de onderzoeksvisie 'Mastering the plant' aangeboden aan de commissie Economische Zaken van de Tweede Kamer. Met het aanbieden van deze visie vragen Plantum en TKI-U aandacht voor fundamenteel onderzoek en onderstrepen zij de behoefte om blijvend aandacht te schenken aan het plantaardig onderzoek. Senior beleidsmedewerker Thijs Simons van Plantum vindt die aandacht noodzakelijk voor het in stand



‘Fundamenteel onderzoek nodig om koppositie te behouden’

houden van de toppositie van de Nederlandse plantenwetenschap.

Wat wil Plantum met het aanbieden van de onderzoeksvisie bereiken?

“We willen er naar toe dat beleidsmakers weten dat wij de oplossing kunnen bieden voor hun problemen. We hebben bijvoorbeeld over de wereldvoedselvoorziening gesproken. Er wonen steeds meer mensen op de vruchtbaarste grond, dus moet er steeds meer voedsel worden geproduceerd op slechtere grond. Een ander aandachtspunt is het bekostigen van de gezondheidszorg. Uit onderzoek is gebleken dat de aanwezigheid van bloemen en planten het herstel van ziekten bevordert. Het belang van de plant neemt dus ook daar toe.

Om die problemen op te lossen, is het van belang dat fundamenteel onderzoek wordt gedaan naar planteigenschappen. Het is noodzakelijk om precies te weten waarom een plant doet wat hij doet. Verduurzaming van de productie is van belang voor de samenleving. Ook daarvoor is fundamentele kennis van belang.”

Wat verwachten jullie dat de Kamerleden met de onderzoeksvisie doen?

“We verwachten dat de Kamerleden de informatie gebruiken. We hebben de petitie aangeboden voor Wereldvoedseldag op 16 oktober en de Tweede Kamer bespreekt later het ‘WRR-rapport naar een beter voedselbeleid’. Dit gaat over het onderzoeksbeleid in relatie tot ons voedselbeleid. Onze producten zijn een deel van de oplossing en het is onze taak deze mensen daar op te wijzen. Kamerleden moeten weten dat basale kennis van de plant nodig is. Ook de sierteelt lift mee op kennis die we nodig hebben voor voedselgewassen.

De tweede klap is dat dit op de nationale wetenschapsagenda komt. Burgers kunnen zich uitspreken waar onderzoek naar gedaan moet worden. Daarbij is veel aandacht voor de farmaceutische industrie. Wij zien veel mogelijkheden voor planten. Het probleem is niet dat we een slecht verhaal hebben, maar dat het verhaal niet bekend is. Het verhaal is de rol die planten kunnen spelen.”

Hoe komt het dat het fundamenteel onderzoek nu vergeten dreigt te worden?

“Het onderzoek is als een pijnpijn. Het begint bij

nieuwsgierigheidsgedreven onderzoek en het eindigt bij productonderzoek door producenten. Daartussen zit de publiek-private samenwerking. Alles wat bovenaan in de pijnpijn wordt gestopt, komt er onderaan uit. Maar als er boven niets wordt ingestopt, dan komt er op den duur niets meer uit. Met andere woorden, de pijnpijn droogt op. Dat dreigt nu te gebeuren. Onze onderzoeksvisie is ook een aanklacht tegen het topsectorenbeleid. Dat is eigenlijk een uitknijpbeleid. Door juist de aandacht op bedrijven te vestigen, vergeet je dat de basis nodig is. Want het bedrijfsleven investeert niet in fundamenteel onderzoek. Ondernemingen investeren in productonderzoek.

De versnippering in de sector helpt ook niet. In de groenteveredeling zijn een aantal grote bedrijven met slagkracht om fundamenteel onderzoek te doen, maar in de sierteelt moeten we er hard aan trekken om bedrijven deel te laten nemen en mee te laten betalen aan vrij toegepast onderzoek.”

Waarom nemen ondernemingen dat fundamentele onderzoek niet over?

“Fundamenteel onderzoek, het nieuwsgierigheidsgedreven onderzoek, is een verantwoordelijkheid van de overheid. Dat is een andere verantwoordelijkheid dan bedrijven hebben. Fundamentele kennis van bijvoorbeeld het aanmaken van giftige stoffen in een plant kan voor veel gewassen van belang zijn. Pas zodra de fundamentele vondst wordt omgezet in een concreet voorbeeld, komt er een verantwoordelijkheid bij bedrijven om mee te doen in onderzoeksprojecten. Er zijn geen bedrijven die een ‘return on investment’ zien bij fundamenteel onderzoek. Overheid en bedrijven hebben elk een eigen verantwoordelijkheid in financiering van delen van de kennispijnpijn.”

Waarom is het belangrijk dat we snel meer doen aan fundamenteel onderzoek?

“Onze sector is high-tech. We zijn niet het goedkoopste land om planten te produceren, maar wel het beste. Als we moeten concurreren op prijs, is het snel gedaan. We zijn leidend op het gebied van groenten en we zijn leidend op het gebied van sierteelt. Als we dat zo willen houden, moeten we inzetten op de innovatiekracht van producten.”

Stel dat de overheid steeds minder investeert in fundamenteel onderzoek. Hoe erg is dat?

“Er kunnen dan twee dingen gebeuren die niet wenselijk zijn. Er is geen fundamentele kennis meer en daarmee is er geen reden voor bedrijven om in Nederland te blijven. Of de grote groenteveredelaars gaan zelfstandig fundamenteel onderzoek doen en bemachtigen zo kennis, die ze niet delen zoals ze in een publiek-privaat samenwerkingsverband wel moeten doen. Het MKB is dan de verliezer, want die heeft geen toegang tot die kennis.”

Plantum vraagt om een investering van 250 miljoen euro in tien jaar. Wat willen jullie met het geld doen?

“Plantum zelf doet daar niets mee. Meer dan de helft van het bedrag is bedoeld voor fundamentele kennisontwikkeling: weten hoe een plant werkt. Verder is er grote behoefte aan talentontwikkeling van hooggeschoolde mensen. Die leidt je het beste op in een kennisomgeving die voorop loopt.”

Hoe moet het fundamenteel onderzoek er volgens Plantum uitzien?

“We kunnen wel alles onderzoeken, maar we moeten keuzes maken, want in Nederland is niet veel geld voor onderzoek. In Nederland zijn we goed in drie dingen op het gebied van plantenkennis: plantenfysiologie, waarom groeit een plant zoals ‘ie groeit; fytopathologie, alle kennis van ziekten en plagen en hoe de plant zich daartegen verweert; en kwantitatieve genetica, hoe zijn de eigenschappen in de genetica verankerd en wat is de relatie tussen genen en hun omgeving. In andere onderzoeksgebieden hoeft Nederland niet voorop te lopen. Het adopteren van de kennis is dan voldoende.”

Wat hebben kwekers en broeiers aan fundamenteel onderzoek?

“Vandaag hebben ze er niets aan, morgen ook niets, maar overmorgen is het alles. Op termijn heeft elke innoverende ondernemer en de hele gemeenschap baat bij fundamenteel onderzoek. Elke innovatiestap is begonnen als fundamenteel onderzoek.”